

in dobro se ji je zdelo, ker priznava Lenka, da je hlebec večji, zakaj nalašč je izbrala največjega.

„Pa tudi bolj bel je, kakor je bil moj, mati“, sladkala se je krčmarjeva hči županji, dasi ni bila prepričana o svoji trditvi.

„Jaz ne vem, ali je kaj razločka, ali nič, sedaj mi je strašno slabo zmlel“, odgovarjala ji je prejšnja, pa zelo vseč so ji bile Lenkine besede.

Od sedaj sta se večkrat videli ter se pomenili kaj o gospodinjskih stvarih, včasih pa tudi o drugih. Resnikovki se je Lenka sčasoma prav približala, pa saj ji je znala tudi govoriti; vsako ji je potrdila, in vse je znala Resnikovka najbolj, in vse je bilo pri Resnikovih najlepše. Tiščinova je namreč kmalu spoznala, kaj ima njena najnovejša prijateljica rada, zato pa ni bila varčna s hvalo in slavljenjem. I, tako je: kjer so vrata, tam se prihaja v hišo! (Dalje.)

Boj pri Vogastogradu.

Slovenski rod, slovenski rod,
Že vsak ti biti če gospod;
Sosedje vsi in vsi mejaši —
Že vsak napada te in plaši.

Ko jeden se izcrplje rod,
Privrejo trije od drugod,
Pritiska Nemeč, Frank in drugi,
In Grki, Lahi spet na jugi.

Očete Ober ti mori,
Sinove s sabo v boj podi,
Trpinči matere brez mere,
In skruni zver slovenske hčere.

Podi že Dagobert Francóz
Iz širnih dolov, daljnih lóz
Neštete vojske od zapada
V Slovence do Vogastograda.

Na planem vojsko kralj zvrsti,
Da celo ima pred očmi:
A v mestu tam Vogastogradu,
Pripravlja Samo se k napadu.

Junakov vrlih majhen roj,
A vsi besnijo že na boj;
Junaki mladi, silni, jaki,
Ko roj sršenov vsi jednaki.

Že v vrstah vojnih vrag stoji
In slednji lok napet drži;
A Samo se ne plaši boja,
In v boj spusti krdela svoja.

Nesoč s seboj le meč in kij:
„Le sekaj vruga, s kijem bñ!“
Kričé, besné in kij vihtijo,
Tako se v Franke zakadijo.

In pada kij in seka meč,
Ne stavi vrag se v bran jim več;
V obupu zmagani Francózi
Bežé za kraljem proti lózi.

A Samo vrlí gre nazad
Sè svojimi v Vogastograd,
In vso noč v gradu vojska cela
Pobruša meče, kije dela.

In ko zdaní se drugi dan,
Sovrag je spet pred gradom zbran,
In močni zid Vogastograda
Z naskoki z vseh strani napada.

Pa k Samotu sovražni sel
Od Dagoberta je dospel:
„Vam stavi Dagobert pogoje,
Da vi in mi pustimo boje:

Slovinci, vi ste božji psi,
A mi smo hlapci božji vsi;
Zato, psi, čujte hlapce božje,
In poklonite nam orožje!“

Razkačen Samo govori:
„Če smo Slovenci božji psi,
Vas zmleli bomo in orožje,
Ker ne poznate volje božje!“

Zavpije Samo: „V boj možjé!
Spodimo vruga čez mejé,
Po pásje zgrabimo oróžje,
In hlapce zbijmo te — nebožje!“

Besedo čuje mladi roj,
Čez zid poskače z vragom v boj,
In bije, tolče, mlati, seka,
Kot kolje divja zver človeka.

Pač Dagobert obuja kes,
Ko vojsko žre Slovenec pes,
Ko krutim Frankom slednja glava
Razbita ali je krvava.

Ko trupel je pri kupu kup,
Pograbi vrage strah, obup;
Bežé pomnèč po loze senci,
Kdo Samo je in psi Slovenci.

Za njimi Samo pošlje glas:
„Slovenski psi so zmleli vas,
Doma bodite na zapadu!
Kaj iščete v Vogastogradu?

Slovinci mi smo psi krotki,
Kdor nas ne draži in pusti;
Če kdo po krivem nas razkači,
Slovenec vragov sto potlači.“

Anton Hribar.

Rim, središče lepih umetnostij.

(Spisal dr. Anton Medved.)

(Dalje.)

Razven Jezusa in Marije so poveličevali umetniki v katakombah tudi svetnike, slavne junake svete vere. Še iz prve polovice drugega veka imamo v katakombah sv. Priscile sliko, o kateri se je že mnogo pisalo. Na kamenitem stolu sedi sivolas starček, prijazna in zeló ljubka prikazen. Pred njim stoji devica; sramežljivo poveša oči, v rokah pa drži snežnobel pajčolan; zadaj za njo stoji mož temnoresnega obraza. Kdo so li te osebe? Starinoslovci nam sliko tako-le razlagajo: Starček je papež Pij I. (l. 142. do 157.), devica pred njim je sv. Pudencijana, ki je obljubila večno devištvo in prejela pajčolan od Pija, za njo pa stoji Pastor, Pijev brat, ki je sveto devico učil nebeških resnic.

Jako priljubljene so bile slike svetih devic, Pudencijane, Priscile, Praksede, Neže in svete Cecilije; te je rimsko ljudstvo v prvih stoletjih posebno vneto častilo. Kako neki ne? Saj so bile znane, sloveče deve, ki so s svojim junaškim mučeništvom za pravo vero in angelsko čednost celemu rodu dajale prelep vzgled.

Sv. Peter in Pavel se nahajata že v prvih dobah kot brodarja-vodnika na ladiji sv. cerkve. Priljubljene so bile tudi dogodbe starega zakona. Neštivilnokrat vidimo Mojzesa, ki udarja s palico ob skalo — znamenje božje vseomogočnosti; preroka Jono — znamenje Kristusovega in našega vstajenja; pogostoma nahajamo nedolžno Suzano, Danijela v zverinjaku — znamenje nevarnega boja z izkušnjavami; tri mladeniče v ognjeni peči, — znamenje pobožnega kristijana, ki kakor oni neprenehoma hvali Boga.

Razven oseb so uporabljali umetniki tudi predmete iz prirode v različna znamenja. Kolikokrat zapaziš golobčeka z oljčno vejico v kljunčku — znamenje miru in božjega usmiljenja! Na grobovih zasledimo mnogokrat pava v blestečih barvah — znamenje nesmrtnosti, zakaj stari narodi so menili, da pavovo meso nikdar ne segnije.

Med najbolj sloveča znamenja spada pa riba — znamenje Jezusa samega. To pa zato,

ker so posamezne črke grške besede ἰχθύς — riba, začetnice v besedah Ἰησοῦς Χριστός Θεοῦ υἱός σωτῆς (Jezus Kristus božji Sin-Odrešenik). Kristusa pomenja torej riba. Zato vidimo v vsaki kapelici, skoraj na vsakem grobu ribo. Prav lepe podobe so v katakombi sv. Lucine: riba namreč, ki nese na hrbtu jerbas poln belega kruha, vmes pa kupo rdečega vina. Skrivnosten pomen, a kristijanu umeven; riba je Kristus, ki se vernikom ponuja pod podobo kruha in vina.

Toliko o slikah v katakombah. Neprecenljive vrednosti so v marsikaterem oziru. Starinoslovje, zgodovina, v novejšem času posebno tudi dogmatika zajemajo iz njih prevažne podatke in dokaze.

O drugih umetnostih imamo pičlo malo spominov. Iz kiparstva nam je ohranjen samo jeden večji — a ta jako dragocen umotvor: kip sv. Hipolita. Hipolit je bil duhovnik v Rimu, ki je po obžalovanja vrednem prepiru s papežem Kalistom (218—222) umrl slavne mučeniške smrti za Kristusa. Bil je ljubljenec rimskega ljudstva, očaral je je s svojo učenostjo in ognjevito navdušil s svojo zgovornostjo; vse je kar plamtelo za njega. L. 235. je bil prognan na pusti otok Sardinijo, in tam kmalu obsojen k grozni smrti. Štiri divji konji so ga mahoma raztrgali na več kosov. Sveta je bila vernikom vsaka njegova stopinja, z gobami so skrbno brisali vsak kraj, kamor je kanila le kapljica njegove junaške krvi. Ostanke trupla so prenesli v Rim; blizu katakomb sv. Lavrencija so mu izkopali globoko pod zemljo kapelico, ter jo čudno lepo okrasili. Neznani umetnik pa ji je dodal največji biser: mramornat kip češčenega svetnika v naravni velikosti. Klasično delo! Obraz mu je blag, plemenit; junaška odločnost ga diči; toga se lepo, naravno ovija telesa — s kratka kip je tako dovršen, da spominja zlate dóbe grškega kiparstva. Na kip je vrezal umetnik tudi naslove njegovih mnogoštevilnih slovstvenih del, zaradi česar je spomenik tudi zgodovinsko jako važen. Hipolitova kapelica se je sčasoma zasula. Šele l. 1551. so jo zopet zasledili in v njej našli ta pomenljivi